

Utóirat gyanánt

Nem válaszolnék Szilágyi Márton nekem címzett soraira, ha azok nem a Magvető Könyvkiadó által folytatott szövegkiadási gyakorlatot bírálnák és fogalmaznának meg vele kapcsolatban igen éles kritikát „szerény javaslatokba” csomagolva. Azért teszem meg mégis, hogy eloszlassak egy esetleges félreértést: a Magvető a Tények és Tanúk sorozat újraindítása óta minden esetben, amikor a szöveg természete megkívánja, alkalmaz lektort kötetei sajtó alá rendezése során. Számos kiváló történezt foglalkoztattunk eddig is, például Csorba Lászlót Szabad György életútinterjújának kiadásánál, Ungváry Krisztiánt Zimándi Pius köteténél és így tovább.

Kiadónk álláspontja a lektor feladataival kapcsolatban a következő. A lektor, ahogyan Szilágyi nagyon helyesen megfogalmazza, „hozzáértő, külső személy, aki képes más szemmel rápillantani a munkára, s ilyenformán segíthet kiküszöbölni a hibákat és észrevenni a hiányokat”; az ő dolga – röviden összefoglalva –, hogy a sajtó alá rendező, szerkesztő által végzett munka összességét szakmai szempontból ellenőrzi. Az viszont a kiadó jelenlegi gyakorlata alapján nem feladata, s nem is lehet feladata, amit Szilágyi a Király-napló kiadásánál hiányol: „...kellett volna egy megbízható, nagy korismerettel rendelkező, külső nézőpontot képviselő lektor (vagy akár több is), aki felül tudja vizsgálni azt, hogy a sajtó alá rendezők vajon körültekintően mérlegelték-e az egymásnak ellentmondó, ugyanarra az eseményre vagy személyre vonatkozó visszaemlékezéseket.” A sorozatban forrásokat adunk közre, s ahol mód van rá, hogy más, párhuzamos visszaemlékezések árnyalják a képet, ott ezeket is közöljük, hiszen kontrasztként valóban fontos jelezni ezeket az alternatívákat, amelyek azonban semmiképp sem tarthatnak számot az objektív igazság státuszára. Az utóbbi megállapítására (ha egyáltalán megállapítható) a kiadó nem tud és nem is kíván vállalkozni, ez a jövő történéseinek lehet a feladata. A lektornak nem dolga tehát, hogy felülbírálja a kortársak visszaemlékezéseit, ez azonban nem szabad hogy azt a benyomást keltse az olvasóban, hogy a sorozat kötetei szakmai kontroll nélkül látnak napvilágot.

Bár a Király-napló igen bőséges címnegyedében valóban nem jelöltünk meg lektort, a lektor adategyeztető, -ellenőrző funkcióját ellátó személy azonban közreműködött a szerkesztés során, de nem kívánta, hogy a nevét ily módon tüntessük fel: ez volt Agárdi Péter, a „megbízható, nagy korismerettel rendelkező, külső nézőpontot képviselő lektor”.

A Szilágyi Márton nekem címzett levelében foglalt egyéb megjegyzésekre – a kiadó alaposágáról, a szerző ismeretségi köréről, a költségek megfelelő beosztásáról stb. – nem gondolnám, hogy reflektálnom kellene. Mindazonáltal hasznosnak találok ezt a vitát, mert két dolog bizonyosan leszűrhető belőle: az egyik, hogy a Király-napló kiadása nagyon sok szempontból fontos lépés volt, a másik, hogy lényeges tisztázni a szakmai preferenciákat, és helyes, ha tudjuk, mit várjunk a lektorainktól – és mit ne.

